

Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Factsheet Altena

Ruimte voor
de Rivier 2.0

Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals heftige regenbuien. Rivieren moeten dan in korte tijd veel water afvoeren. De kans op overstromingen neemt toe. Ook dan willen we droge voeten houden. Zeker omdat de ruimtedruk in Nederland groot is. Daarom heeft de rivier op sommige plekken meer ruimte nodig. Waar straks te weinig ruimte is, reserveren we nu ruimte voor de rivier.

Wat gebeurt er?

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft onderzocht waar in de toekomst knelpunten in het rivierengebied ontstaan. Ook zijn er gesprekken gevoerd met onder andere gemeenten en maatschappelijke organisaties. Op basis hiervan heeft het programma in september 2026 een voorstel uitgebracht aan het kabinet. Daarin staat op welke locaties ruimte gereserveerd kan worden om aan de rivier te geven. Begin december 2026 neemt het kabinet een besluit op basis van het voorstel. Tot die tijd is er nog niets besloten.

Het besluit gaat over het laten vervallen of behouden van reserveringen en het aanwijzen van globale locaties om nieuwe ruimte te reserveren. Dit betekent dat voor de aan te passen bestaande reserveringen en de globale locaties de precieze grenzen van de reserveringsgebieden nog niet vaststaan. Ook nemen we nu nog geen maatregelen. We houden nu alleen de ruimte beschikbaar om in de toekomst maatregelen te kunnen nemen. Vanaf 2027 stellen we het precieze gebied van een reservering vast in afstemming met de omgeving. Tegelijkertijd zoeken we naar kansen voor bijvoorbeeld natuurherstel, de scheepvaart of recreatie. Medeoverheden, zoals gemeenten, waterschappen en provincies, hebben inspraak in dit proces. Ook inwoners kunnen op dit besluit reageren.

Wat betekent dit voor gemeenten en inwoners?

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. Als een eenmaal gebied gereserveerd wordt, gelden er extra regels. Kleinschalige of tijdelijke ontwikkelingen zijn vaak nog toegestaan, maar grootschalige projecten zijn niet zomaar meer mogelijk. Denk aan een nieuwe woonwijk, de bouw van een appartementencomplex of een grote bedrijfsuitbreiding. De komende tijd werken we uit wat dit concreet betekent. Ook bepalen we of en op welke manier er compensatie komt voor mensen die hierdoor geraakt worden.

Een reservering van ruimte voor de rivier kan lokaal impact hebben. Bijvoorbeeld op gemeenten, inwoners en ondernemers die de ruimte nu gebruiken. Of die hier plannen hebben voor in de toekomst. We begrijpen dat deze gebruikers zich zorgen kunnen maken over een reservering van het gebied. En dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid willen. We werken aan de antwoorden op deze vragen.

Wat staat er in dit document?

In dit document lees je specifieke informatie uit het voorstel over de reservering in Altena. We leggen uit waarom het voorstel is juist deze locatie te reserveren, wat het knelpunt in de rivier is en welke maatregelen in de toekomst passend kunnen zijn.

Hoe nu verder?

De besluiten vanuit het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 maken deel uit van het Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028-2033 (NWP). Daarin staat al het beleid over de Nederlandse rivieren. Het NWP wordt eind december 2026 gepubliceerd. Vanaf dat moment kan iedereen hier een half jaar lang op reageren. Op het [Platform Participatie](#) lees je hoe dat werkt. Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 communiceert zelf ook over dit proces. Alle reacties worden door het Rijk beoordeeld en verwerkt in een openbare reactienota.

Meer informatie

Op [onze website](#) vind je meer informatie. Je kunt je hier ook abonneren op onze nieuwsbrief of aanmelden voor de [webinars](#) waarin we geïnteresseerden elk kwartaal bijpraten.

Figuur 1 Globale locatie Altena.

Altena

In Altena is nog geen gebied gereserveerd voor de rivier. Het voorstel is om hier voor de toekomst wel ruimte te reserveren. Zie de kaart voor de globale locatie die daarvoor is aangewezen. Het gaat om ongeveer 2000-2500 hectare grond.

Waarom is hier ruimte nodig?

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid water toe en stijgen de waterstanden. Daarom moeten we iets doen om het risico op overstromingen te beperken. Er zijn twee opties: de dijken verder verhogen, of de rivier meer ruimte geven zodat de waterstanden verlagen.

Er is een versmalling van de Waal bij Woudrichem en Werkendam. De versmalling in de rivier zorgt voor hogere waterstanden bij Woudrichem en Werkendam.

De dijken bij Woudrichem, Gorinchem en Werkendam kunnen niet veel verder verhoogd worden. Dijkverhoging in Woudrichem, Gorinchem en Werkendam is lastig.

De dijk kan niet veel meer verhoogd worden, zonder dat het zicht van de stad op de rivier verloren gaat. Dat zou ten koste gaan van de relatie tussen stad en rivier. Dan komt de ruimtelijke kwaliteit onder druk te staan. En daarmee ook de leefbaarheid van de stad. Ook technisch zijn de mogelijkheden voor een verhoging van de dijken hier beperkt. In Woudrichem en Gorinchem loopt de dijk namelijk direct langs het historische centrum. En in Werkendam staat bebouwing op en langs de dijk. De dijk kan hier alleen nog aan de buitenkant versterkt worden. Maar daardoor wordt de Waal bij Werkendam nog smaller.

Figuur 2 Versmalling in de rivier bij Werkendam. De cirkel geeft het smalste deel aan.

Versmalling in de rivier bij Woudrichem. De cirkel geeft het smalste deel aan.

Ook de dijken bij Zaltbommel en Tiel kunnen niet veel verder verhoogd worden.

Dijkverhoging in Zaltbommel en Tiel is lastig. Beide steden grenzen direct aan de Waal. Ook hier verdwijnt het zicht van de stad op de rivier als de dijk verder wordt verhoogd. Dijkversterking landinwaarts is hier niet mogelijk door de bebouwing. Dijkversterking in het uiterwaardengebied zou leiden tot een groter knelpunt, doordat de rivier dan nog smaller wordt.

Om de versmalling in de Waal op lange termijn te kunnen oplossen, moet er nu ruimte gereserveerd worden. Als we de versmalling in de toekomst willen oplossen, moeten we zorgen dat de rivier meer ruimte krijgt om water af te voeren. Dat kan door een deel van het water af te voeren via een omleiding, ook wel 'bypass' genoemd. Dit is een geul waar het water doorheen kan stromen bij hoogwater. Om een bypass in de toekomst mogelijk te maken, moeten we nu ruimte reserveren bij Altena. Een maatregel bij Altena heeft ook een positief effect op de waterstand in de richting van waar het water vandaan komt, dus bij Zaltbommel en Tiel.

Onvoldoende ruimte in de uiterwaarden. Het is ook mogelijk om in de uiterwaarden meer ruimte voor de rivier te creëren. Daardoor zakken de waterstanden. Maatregelen in de uiterwaarden rondom Werkendam en Gorinchem dragen ook bij aan een deel van de oplossing. Maar dit is niet genoeg om het probleem op te lossen. Daarom is er binnendijkse ruimte nodig, dus landinwaarts van de dijk.

Effectiviteit bij stijgende zeespiegel. Woudrichem en Werkendam liggen relatief dicht bij zee. Zeespiegelstijging heeft daarom ook invloed op de effectiviteit van een maatregel. Het is niet bekend hoe effectief een maatregel bij Altena is als de zeespiegel stijgt. Dat moet nog verder worden onderzocht.

Figuur 3 Dijkverhoging bij Woudrichem, Gorinchem en Werkendam is lastig.

**Overgebleven mogelijke versterking volgens
Handelingsperspectief Dijken**

- Dijkversterking niet mogelijk
- Dijkversterking max. 0,5m
- Dijkversterking max. 1m
- Dijkversterking max. 2m
- Dijkversterking mogelijk

Waarom hebben jullie gekozen voor deze locatie? En niet verderop langs de rivier of aan de overkant?

Gorinchem ligt direct aan de dijk ten noorden van de Waal. In het gebied tussen de dijken ligt bedrijventerrein Avelingen. En ten westen van Gorinchem liggen de A15 en Hardinxveld langs de dijk. Aan de overkant is weinig ruimte. Daarom moeten we ruimte zoeken bij Altena.

Daarnaast kan een maatregel bij Altena voor een aanzienlijke waterstandsverlaging bij Zaltbommel zorgen. Deze maatregel moet in samenhang Brakel en Haaften worden bekeken. Welke maatregel als eerste wordt uitgevoerd, hangt af van desituatie op dat moment. Dan kijken we welke maatregel het meeste effect heeft. De effectiviteit van een maatregel bij Altena is bijvoorbeeld ook afhankelijk van de zeespiegelstijging, waarvan de gevolgen steeds meer merkbaar zullen zijn in het benedenriviergebied. Wanneer de maatregel in Altena precies wordt uitgevoerd, maakt niet uit voor de ruimte die we nu reserveren bij Brakel en Haaften. Met de reservering houden we de optie open om in de toekomst een maatregel te nemen.

Huidig gebruik en ontwikkelingen in het gebied

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. In Altena is er landbouw en natuur in de omgeving van de globale locatie. Daarnaast zijn er dorpskernen en bedrijventerreinen in het gebied. Vanaf 2027 zal het programma in goed overleg met gemeenten de precieze grenzen van de reservering bepalen.

Deze factsheet is een uitgave van:
Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Vragen over reserveringsgebieden?
Neem contact met ons op via
info@ruimtevoorderivier.nl.